

جلسه شورای راهبردی انتخاب شهرها و روستاهای ملی صنایع دستی برگزار شد و پرونده هفت شهر و روستای صنایع دستی از چهار استان کشور برای ثبت ملی بانوجه به معیارها و استانداردهای این نوع ثبت نظیر رشد تولید، تعداد کارگاه‌ها و استادان فعال در رشته مورد نظر و همچنین امکانات توسعه، آموزش و ترویج آن، مورد بررسی قرار گرفت.
براین اساس «بفرونیه» در استان یزد به عنوان شهر ملی موتابی، «مقان» به عنوان شهر

ابلاغ ثبت ملی ۴ روستا و ۳ شهر صنایع دستی

حضرت علی^(ع) و عید غدیر خم

ب آمد آفتاب

گسترش دامنه هنر فراتر از انحصار اشراف

در گذشته تولید اثر هنری و استفاده از نسخ خطی به عنوان زمینه به نمایش گذاشتن یک نگارگری بهای گزافی داشت به همین دلیل چنین آثار هنری گران سنگی اغلب درکارگاه‌های سلطنتی تهیه می شد. از سوی دیگر شاهان پیش از صفویان به دلیل برخورد احتیاط‌آمیز دین اسلام با هنرها ازجمله نقاشی، از هنرمندان حمایت چندانی نمی کردند. چنین شرایطی موجب محدود ماندن مخاطبان این آثار به طبقه اشراف شده بود، اما روز آنگار چایی باعث شد تا اقشار پایین تر جامعه نیز بتوانند از نگارگری‌ها با مضامین شیعی استفاده کنند. مجموعه کتاب‌های مصور چایی دوره قاجار در واقع سیر تجزیتات گوناگون هنرمندان آن دوره در حوزه مصورسازی را نشان می دهد. آنچه هنرمندان تصویرگر در دوره‌های مختلف وقاجار که اکثرا گننام هستند، خلق می کردند، نمایشی از واقعیات جامعه آن روزگار، با تمام جزئیات نظیر آداب ورسوم، آیینیه، جامگان مرسوم و عقاید مذهبی مردم در عهد قاجار بوده است. تعداد زیادی از کتب چایی دوره قاجار موضوعات دینی داشتند که برخی از آنها جزو محبوب ترین آثار ادبیات دینی بودند که به سبب استقبال فراوان، اغلب مصور نیز شدند. در واقع یکی از بهترین فضاهایی که برای ادامه حیات یارشد هنر نگارگری باب شده بود، مصورسازی و نگارگری در کتب، به‌ویژه کتب مذهبی و شیعی بود.در باب میزان کاربرد مضامین شیعی در مصورسازی کتب مذکور می توان از حمله حیدری، اسرارالشهاده، انوارالشهاده، گنجینه اسرار، مجالس المتقین، مائمکده، مختارنامه، تحفه المجالس، تحفه الداکرین ووسيله النجاه نام برد که هرکدام بارها به صورت مصور تجدید چاپ

ملی مققان دوزی، «کوزه‌کنان» در شهرستان شبستر به عنوان روستای ملی سفالگری سنتی،«نجف‌تراکمه»در استان آذربایجان شرقی به عنوان روستای ورنی یافی، «گلستانک» در استان البرز به عنوان روستای ملی سفال و سرامیک، «خو» در استان خراسان جنوبی به عنوان روستای ملی تراش عقیق و «شاهدیه» در استان یزد به صورت مشروط به عنوان شهر ملی نساجی ابلاغ شد. در این نشست نماینده مردم آذربهر و اسکو و عضو هیات رئیسه مجلس

بهشتیان مست ولایت علی(ع)

یکی دیگر از مینیاتورهای باقیمانده از دوران صفوی با مضمون واقعه غدیر در کتاب «حبیب السیر» اثر محمدبن غیاث الدین خواندمیر به یادگار مانده است؛ این کتاب مشتمل بر حوادث عالم از ابتدای تاریخ بشر تا سال ۹۴۰ هجری قمری مقارن با درگذشت شاه اسماعیل صفوی است. در این کتاب پنج نگاره بدون امضا وجود دارد که دو نگاره از این نسخه به شیوه‌های خاصی اشاره به شأن ولایت حضرت علی(ع) دارد. نگاره‌ای از این نسخه درباره شأن ولایت امیر المؤمنین و به لحاظ بیان نمادین و انطباق آن با اعتقادات شیعی بسیار استثنایی حائز اهمیت است. در نگاره مربوط به شأن ولایت علی(ع)، در بخش مرکزی و بر زمینه‌ای بنفش پیامبر اکرم(ص) با عبای سیاه و حضرت علی(ع) با عبایی به رنگ آبی روبه‌روی یکدیگر ایستاده‌اند درحالی که پیامبر به سمت صفحه‌ای طلایی که میان آن سیاه است اشاره می‌کنند. بین ایشان درخت سرو بوته‌ای وجود دارد که ممکن است استعاره‌ای از همان درخت طوبای سایه گستر باشد. عده‌ای از صحابه خاص به حالت ایستاده و شگفت زده اطراف ایشان قرار گرفته‌اند. پیامبر(ص) در حال توضیح مقام حضرت علی(ع) است. در بخش فوقانی آسمان لاجوردی بهشت نمایان است که نشان از شب دارد، اما تفاوت آن با آسمان زمین این است که خورشیدی درخشان در تاریکی شب می‌درخشد. ابرها در این تصویر مانند خورشیدی طلایی رنگ هستند؛ درختان سرو بوته‌ای پشت کوه‌ها مشاهده می‌شوند. سه نفر با چهره‌هایی متفاوت از نژادهای مختلف شاید به عنوان ستمل انسان‌های بهشتی از همه نژادها آنجا حضور دارند. آنچه در این اثر محور توجه است و نمادگرایی شیعی را به اوج می‌رساند، صفحه طلایی رنگ باآبی در میان آن است. رنگ آب دراصل نقره‌ای بود و به مرور زمان اکسیده و سیاه رنگ شده است؛ این نقش می‌تواند نمادی از حوض مشهور کوثر باشد که براساس روایات اسلامی از اعماق بهشت سرچشمه می‌گیرد. این نگاره می‌تواند مصداق بخشی از دعای ندبه هم باشد که در آن حدیثی از پیامبر(ص) خطاب به علی(ع) نقل شده است.

شدند. ویژگی نگارگری در

این دوران تداوم سنت کهن منع صورتگری چهره معصومین به جهت حفظ حرمت شخصیت والای ایشان بود. دومین نماد متمایزکننده این نگارگری‌ها، وجود هاله‌ای نورانی برگردسر معصومین دراکثر نگارگری‌هاست که

آن نیز سابقه‌ای دیرینه در نگاره‌های ایرانی دارد و در تصاویر خلق شده در این دوران نیز همچنان مشاهده و بر آن تأکید می‌شود.

دلدادگان گننام مولا

یکی از مهم ترین کتب ادبی و مذهبی که در دوره قاجار مصور شده، منظومه حماسی «حمله حیدری» است. نسخه‌های بسیاری از این کتاب توسط هنرمندان مصور شده و در زمره اولین کتب مصور چاپ سنگی قرار می گیرد. تصویرسازی نسخه‌های چاپ سنگی مانند نسخه‌های خطی دوره قاجار، ویژگی هنر قاجاری دارد. هنرمندان متعددی در زمینه این حماسه به نگارگری پرداخته‌اند. از جمله این هنرمندان می توان به علی قلی خوبی، غلامرضا کرمانی، علی خان نقاش، میرزا هاشم خوانساری و میرزا نصیر... اشاره کرد. واقعه غدیر خم را نیز بهمانعلی راجی کرمانی به زبان نظم و در منظومه خود حمله حیدری به زیبایی بیان کرده است. در مجموع نگاره‌های به دست آمده در خصوص محتوای حماسه «حمله حیدری»، یک نگاره مربوط به واقعه غدیر خم است، اما در نقاش این نگاره مشخص نیست. این نگاره واقعه را در مسجدی نشان می دهد که جمعی از مسلمانان در آن حضور دارند و پیامبر (ص) در حالی که روی منبر نشسته‌اند، با مسلمین در حال صحبت و گفت‌وگو هستند. در پایین منبر نیز حضرت علی (ع) همراه دوالقار خود در کنار دیگران نشسته‌اند. ترکیب بندی کادر و پرداخت به جزئیات نقوش نشان می دهد همانند نگاره‌های قبلی نوع پرداخت آنها مشابه است. پوشش افراد در این نگاره برگرفته از لباس شبیه خوانان است که در دوره قاجار متداول بود. در این نگاره نیز همچون دیگر تصاویر به دلیل ویژگی چاپ سنگی، فقط از خطوط و هاشور برای تربیین و ترسیم اجزا استفاده شده است.

شورای اسلامی، نماینده مردم کلپیر، هوراند و خداآفرین در مجلس شورای اسلامی، نماینده مردم یزد، اشکذر و زارچ، نماینده مردم شبستر، نماینده مردم میبد، معاون استاندار البرز و فرماندار ویژه کرج و جمعی از مدیران کل میراث فرهنگی استان‌های آذربایجان شرقی، یزد، البرز و خراسان جنوبی، فرمانداران و مدیران محلی، اعضای شورای شهر و استادکاران و پیشکسوتان رشته‌های صنایع دستی حضور داشتند.

بوسه عشق بر دست نبی(ص)

در نگاره دیگر در کتاب «حبیب السیر» ، تصویرسازی از پیامبر اسلام(ص) و امام اول شیعیان(ع) را نمایش می دهد که نگارگر تلاش کرده یکی از لحظاتی که پیامبر(ص) در حال معرفی حضرت علی(ع) به عنوان امام امت بوده‌اند را به تصویر بکشد. آنچه در این نگاره مشاهده می‌کنیم فضای مسجدی، احتمالا مسجدالنبی است که در آن پیامبر اکرم(ص) و حضرت علی(ع) کنار یکدیگر پایین منبر نشسته‌اند و مسجد پر از جمعیت است تا جایی که روی بام و طبقه دوم مسجد نیز مردم از هر قشری حضور دارند و نگاره گر صحنه هستند. در مقابل پیامبر(ص) و حضرت علی(ع) صحابه به ایشان ادای احترام می‌کنند. پیامبر(ص) در این نگاره بزرگتر از علی(ع) ترسیم شده‌اند و حضرت علی(ع) نیز کمی پایین تر از ایشان قرار گرفته‌اند تا مقام ایشان از مقام یکدیگر تفکیک شود. یکی از افراد حاضر در این صحنه، دست پیامبر را در دست گرفته به صورتی که گویی می‌خواهد بر آن بوسه بزند و فرد دیگری قصد دست دادن با حضرت علی(ع) را دارد. از نظر نمادین نکته جالب، طلایی بودن لباس پیامبر(ص) است در حالی که در مورد حضرت علی(ع) فقط کمر بند ایشان طلایی است؛ شاید به این دلیل باشد که در این لحظه و در این تصویرگری، امام علی(ع) هنوز به مقام ولایت کبری نرسیده‌اند. در حقیقت شاید این نگارگری روایتگر دوران پیش از حجه الوداع است که پیامبر اسلام(ص) به عنوانی مختلف حضرت علی(ع) را به عنوان ولی امر پس از خود معرفی کرده بودند.

برش

مخاطبانی آگاه و پیوند عمیق هنر و مذهب در ایران

نکته آخر این که طی سال‌ها مواجهه با آثار هنری در قالب‌های گوناگون و در وصف روایات و وقایع تاریخ اسلام، مخاطبان شیعه که در بستری مذهبی رشد یافته‌اند، نوعی پیش آگاهی یافته‌اند، به گونه‌ای که هنگام تماشای این آثار هنری از جمله نگارگری‌های دربرگیرنده مضامین شیعی، ذهن آنها به‌طور خودکار وقایع بعدی را نیز به تصویر می آورد. همین امر باعث می‌شود آنها با دیدن این تصاویر و با کمک پیش آگاهی ایجاد شده، حداکثر بهره‌برداری عاطفی را از لحظات خاص به تصویر درآمده ببرند و این همان چه ناپدید و در عین حال مهم آثار یا مضامین شیعی است که اغلب از دید ناآشنایان با فرهنگ شیعی پنهان می‌ماند و گویای پیوند عمیق هنر و مذهب در ایران است.

فرشچیان؛ احیاگر نگارگری مذهبی

در دوران معاصر و در بین هنرمندان امروزی، شیعیان دلبسته به مکتب تشیع نیز با تصویرگری صحنه‌های مربوط به جنگ‌های مهم تاریخ اسلام، عاشورا و اسارت نوادگان پیامبر (ص) پس از این واقعه، یتیم‌نوازی امام علی(ع) و... تلاش کرده‌اند دین خود را به باورها و مذهب شیعه ادا کنند. از جمله هنرمندان نگارگری که آثار ارزشمندی با مضامین مذهبی خلق کرده، محمود فرشچیان و از نگارگران نامدار ایرانی است. با این که وی نگاره‌های متعددی از زندگی ائمه معصوم ترسیم کرده، ولی شاید علت اصلی شهرت و محبوبیت این استاد در میان عامه مردم، عرض ارادت ویژه ایشان به امام علی(ع) است زیرا فرشچیان در سه تابلوی «مولود کعبه»، «غدیر خم» و «پناه»

فرهنگ

CULTURE

دوشنبه ۴ تیر ۱۴۰۳ ■ شماره ۶۷۹۶

گوش به فرمان ولی امر

کتاب «قال نامه» منسوب به امام صادق(ع) متعلق به دوران صفوی نیز دارای یک نگارگری مربوط به غدیر خم است. این نگاره به گونه‌ای بسیار متفاوت به ترسیم ماجرای غدیر خم پرداخته است. در این نگاره نیز همچون سایر نگاره‌های مربوط به این روایت مقدس، واقعه غدیر در فضایی سرسبز که نشان دهنده محل واقعی این رویداد بزرگ است، به تصویر کشیده شده. همچنین در این نگاره می بینیم که حاضران در حالتی گرد هم جمع شده‌اند که مخاطب نگارگری متوجه می‌شود این جمعیت می‌خواهند به سخنان فرد مهمی یعنی پیامبر(ص) گوش فرادهند. همچنین مطابق روایت غدیر خم، جهاز شتران روی هم قرار گرفته نامحلی مناسب برای حضور حضرت محمد(ص) فراهم شود. لباس حاضران در صحنه ساده و بدون نقوش تزئینی ترسیم شده، ولی آنچه این نگاره را از سایر نگاره‌های مربوط به غدیر خم متفاوت می‌کند، ترسیم پیکره‌ای واحد برای پیامبر (ص) و امام علی(ع) بر چهار شتران است؛ حتی هاله تقدس نیز برگرد سر ایشان تلاقی کرده و یکی شده است. شاید نگارگر از این طریق می‌خواسته بر اهمیت سخنان حضرت محمد(ص) که فرمودند: هر کس من مولاى اویم، علی نیز مولاى اوست تأکید کند، چرا که پیامبر با بیان این سخنان به امت خویش متذکر شده‌اند که او علی(ع) از هم جدا نبوده و پذیرش یکی در معنای تسلیم در برابر دیگری است.

نگاره‌ای از شاه‌نادر آسام

سه مقطع از زندگی امام علی(ع) را به تصویر کشیده و با هنرمندی و خلوص، به بخش مهمی از تاریخ معاصر نگارگری کشور تبدیل شده است. فرشچیان در تابلوی غدیر خم که به یکی از مهم ترین اعیاد اعتقادی شیعیان اشاره دارد، رسول اکرم (ص) و حضرت علی(ع) از پشت به تصویر کشیده شده‌اند، وی با پیروی از برخی ملاحظاتى که پیشینیان در نگارگری‌های مرتبط با غدیر رعایت می‌کردند، حضرت رسول (ص) را کمی بالاتر از حضرت علی(ع) کشیده که نماد بالا بودن پیامبر اکرم (ص) و جانشینی حضرت علی(ع) است. در این تصویر دست پیامبر (ص) به سوی آسمان است و فضای بالانمایانگر مرغان آسمانی و هاله‌ای از نور و روشنائی است که تأکید بر نقش جانشینی حضرت از سوی پروردگار است. این فضای معنوی با چهره‌های شاد و متفاوت حاضران که نشان از تفاوت ملیت و قومیت دارد و حاکی از رضایت و پذیرش این حکم الهی از سوی حاضران، ترسیم شده است. در این فضا چهره چند طفل که توسط والدین شان بالا گرفته شده‌اند حاکی از این است که این کودکان نیز شاهد این واقعه مهم هستند که این خود حاکی از جدی تلقی کردن کودکان و اهمیت دادن آنان در مسائل مهم دینی تاریخی از سوی هنرمند است. این اثر در مدت دو سال و در سال ۸۵ خلق شده است و تکنیک مورد استفاده در آن اکریلیک است.

قاب

رونمایی از نماهنگ شیرخدا

در دهه امامت و ولایت و در راستای فئاسازی تبلیغی در ایام عید غدیر، اثر دیگری با عنوان «شیرخدا» از سوی گروه هفتوانی و تواسیع محمد رسول... (ص) رونمایی شد. نماهنگ شیر خدا با قطعاتی از شهرهای سعدی و حافظ، آهنگسازی محمدرضا جنتی و کارگردانی محمد تربتی، توسط سازمان قرآن و عترت بسنج سیاه و با همکاری نیروی دریایی راهبردی ارتش و فرادسیون ورزش‌های زورخانه‌ای و شورای عالی قرآن شهوردی تهران در عرشه ناوشکن پرافتخار ارتش جمهوری اسلامی ایران «دنا» به تصویر کشیده شده‌است.

کوارکد اسکن کنید

پیسخوان

زنان چه نقشی در فتوحات مسلمانان داشتند؟

کتاب «نقش زنان در فتوحات مسلمانان (پس از رحلت پیامبر (ص) تا پایان عصر اول عباسی)» اثر حکیمه احسانی در ۱۸۴ صفحه در مؤسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه (خواهران) تهیه و به همت مؤسسه بوستان کتاب به چاپ رسید.

بازخوانی نقش‌های تأثیرگذار زنان در تحولات و حوادث تاریخی و پیامدهای آن بر دگرگونی‌ها و موفقیت‌های بعدی مانند فتوحات، از نخستین گام‌ها و ضرورت‌های پژوهشی در حوزه مطالعات زنان و تاریخ است؛ به همین دلیل، این اثر با در نظر داشتن فتوحات صدر اسلام، در پی روشن شدن نقش زنان در این تحرک اجتماعی است؛ نقش‌هایی که به نظر می‌رسد بخشی از آنها را حاکمان مسلمان بر اساس توانمندی زنان به آنان محول کرده‌اند و بخش دیگر مسئولیت‌ها را زنان خود بر اساس طبیعت زنانه و مسئولیتی که در خود احساس می‌کردند، عهده‌دار شدند. این کتاب در سه فصل تألیف شده است؛ «کلیات»، «نقش‌های محول شده به زنان در فتوحات مسلمانان» و «نقش‌های محقق شده و اکتسابی زنان در فتوحات مسلمانان. » علاقه‌مندان برای تهیه کتاب می‌توانند به نشانی اینترنتی مؤسسه بوستان کتاب مراجعه کنند.

«سی صد» و مشکل بلیت فروشی

نوید محمدزاده، بهرام رادان و بهرام افشاری به کنسرت نمایش «سی صد» به کارگردانی سهراب پورناظری پیوستند. کنسرت نمایش «سی صد» با داستان جدید که از نیم تر وی صحنه می‌رود،

همچون پروژه‌های پیشین سهراب پورناظری، به دنبال پرکشیدن مفاهیم کهن و انسان ساز ایرانی روی صحنه موسیقی و نمایش است. پورناظری در سال ۱۴۰۱ بار دیگر این کنسرت نمایش را با داستانی درباره کتاب‌سوزی نیشابور و نجات شاهنامه‌ها روی صحنه برده بود. تهمورس پورناظری، تهیه‌کننده پروژه «سی صد» و محمد قدس مجری طرح این پروژه است که توسط موسسه بارانا در مجموعه فرهنگی تاریخی سعدآباد روی صحنه می‌رود و اسامی دیگر بازیگران این اثر به زودی اعلام می‌شود. در حالی این کنسرت بلیت فروشی خود را از روز گذشته آغاز کرد اما به دلیل نبود زیرساخت‌های لازم برای بلیت فروشی ساعاتی سایت بلیت فروشی از دسترس خارج شد.